

Etappe 1

Kijkpunten

Kijkpunt 1: Terug in de tijd bij Lochtenrek

Op de plek waar het Kleindiep in de Tjonger stroomt bevond zich in de prehistorie een doorwaadbare plaats. Deze oversteekplaats wordt al sinds mensenheugenis Lochtenrek genoemd.

Aan het eind van de laatste ijstijd trokken groepen jagers-verzamelaars achter kudde rendieren aan door de Noord-Europese laagvlakte. Deze groepen behoren tot de Hamburgcultuur. Daar werd voor het eerst een kampement van deze oerjagers aangetroffen. Vanaf 1930 zijn bij Lochtenrek archeologische resten van hun doorgangskampen gevonden, zoals een haardplaats en vuurstenen werktuigjes. Het gebied is in 1974 geregistreerd als archeologisch monument. Om de herinnering aan deze plek levend te houden heeft de N381-brug over de Tjonger de naam Lochtenrek gekregen.

Kijkpunt 2: Tjongerwallen

Tussen Donkerbroek en Makkinga wordt de Tjonger omlijst door de Tjongerwallen. Deze met bos begroeide heuvels herinneren aan de tijd dat de Tjonger werd gekanaliseerd. De arbeiders die het kanaal aanlegden, stortten de baggerspecie aan weerskanten van het water. De wallen raakten in de loop der jaren begroeid met allerlei soorten bomen en struiken. Een ideale plek voor vogels om hun nesten te bouwen en hun jongen groot te brengen. Op de humusrijke bosbodem groeien bosanemoon, dalkruid, salomonszegel en het lelietje-van-dalen.

Kijkpunt 3: Tjonger of Kuunder?

Of je nu langs de Tjonger loopt of langs de Kuunder, je loopt langs dezelfde rivier. Al eeuwen lang vormt de rivier de natuurlijke grens tussen de noordelijk gelegen Friese grietenijen en de zuidelijke Stellingwerfen. Daarmee is de Tjonger tegelijk ook de taalgrens tussen het Fries en het Stellingwerfs, een variant op het Nedersaksisch. Op het eilandje tussen de twee waterlopen bij Sluis II maakt een natuurstenen monument de taalgrens zichtbaar. Op de bovenste haak staat een tekst in het Fries. De brug, de sluis en de sluiswachterswoning op de noordoever horen tot het Friese taalgebied. Op de onderste haak staat een tekst in het Stellingwerfs. De stuw op de zuidwal en de daarachter gelegen hoeve Sluiszicht horen bij het Stellingwerfse taalgebied.

Kijkpunt 4: Delleboersterheide

Op de Delleboersterheide vind je een uitzichtheuvel met prachtig zicht over de heide met hier en daar een eik of een grove den. Draai je je om, dan zie je een beekdal waar een oude meander van de Tjonger doorheen kronkelt. Van oorsprong was de Delleboersterheide een turfwinninggebied. Nadat het veen afgegraven was werd het gebied gedeeltelijk gebruikt als cultuurgrasland. De Delleboersterheide is door It Fryske Gea zo goed mogelijk in de oude staat teruggebracht. Een golvend landschap met heide, vennen, veenputten en schraal grasland waar de dieren het voor het zeggen hebben.